

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ **1**
 Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ **2**
 σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας·¹ χάρις ὑμῖν **3**
 καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ **4**
 δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλῃται² ἡμᾶς ἐκ τοῦ
 ἐνεστῶτος³ αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν:
 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. **5**

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως⁴ μετατίθεσθε⁵ ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν **6**
 χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν **7**
 οἱ ταρασσόντες⁶ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι⁷ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζῃται ὑμῖν **8**
 παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα⁸ ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν,⁹ καὶ **9**
 ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα
 ἔστω. Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις **10**
 ἀρέσκειν;¹⁰ Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον,¹⁰ χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν
 ἦμην.

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρω, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ταχέως, quickly, soon. ⁵ μετατίθημι, transfer, change. ⁶ ταρασσω, trouble, agitate. ⁷ μεταστρέφω, change, turn (about). ⁸ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ⁹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁰ ἀρέσκω, please, serve.

Γνωρίζω¹ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι 11
 οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον 12
 αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως² Ἰησοῦ χριστοῦ. 13
 Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν³ ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ,⁴ ὅτι καθ'
 ὑπερβολὴν⁵ ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁶ αὐτήν: καὶ 14
 προέκοπτον⁷ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁴ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας⁸ ἐν τῷ
 γένει⁹ μου, περισσοτέρως¹⁰ ζηλωτῆς¹¹ ὑπάρχων τῶν πατρικῶν¹² μου
 παραδόσεων.¹³ Ὅτε δὲ εὐδόκησεν¹⁴ ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας¹⁵ με ἐκ κοιλίας¹⁶ 15
 μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἀποκαλύψαι¹⁷ τὸν υἱὸν 16
 αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ
 προσανεθέμην¹⁸ σαρκὶ καὶ αἵματι: οὐδὲ ἀνῆλθον¹⁹ εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς 17
 τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν,²⁰ καὶ πάλιν
 ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.²¹

Ἐπειτα²² μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον¹⁹ εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορήσαι²³ Πέτρον, 18
 καὶ ἐπέμεινα²⁴ πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.²⁵ Ἄλλοτε δὲ τῶν 19
 ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ 20
 γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.²⁶ Ἐπειτα²² ἦλθον 21

¹ γνωρίζω, make known, declare. ² ἀποκαλύψις, εὐαγγέλιον, revelation, unveiling. ³ ἀναστροφή, ἥς, ἡ, conduct, behavior. ⁴ Ἰουδαϊσμός, οὗ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁵ ὑπερβολή, ἥς, ἡ, excess, superiority. ⁶ πορθέω, destroy, lay waste. ⁷ προκόπτω, proceed, advance. ⁸ συνηλικιώτης, οὗ, ὁ, contemporary, one of the same age. ⁹ γένος, οὗς, τό, race, kind. ¹⁰ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ¹¹ ζηλωτής, οὗ, ὁ, Zealot, zealot. ¹² πατρικός, ἀντικείμενο, paternal. ¹³ παράδοσις, εὐαγγέλιον, tradition, instruction. ¹⁴ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁵ ἀφορίζω, separate, set apart. ¹⁶ κοιλία, ἀντικείμενο, belly, womb. ¹⁷ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁸ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ¹⁹ ἀνέρχομαι, go up, come up. ²⁰ Ἀραβία, ἀντικείμενο, Arabia. ²¹ Δαμασκός, οὗ, ὁ, Damascus. ²² ἔπειτα, then, after this. ²³ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ²⁴ ἐπιμένω, continue, remain. ²⁵ δεκαπέντε, fifteen. ²⁶ ψεύδομαι, lie.

εἰς τὰ κλίματα¹ τῆς Συρίας² καὶ τῆς Κιλικίας.³ Ἡμῖν δὲ ἀγνοούμενος⁴ 22

τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ 23

ἀκούοντες ἤσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν

ἣν ποτε ἐπόρθει.⁵ Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. 24

Ἔπειτα⁶ διὰ δεκατεσσάρων⁷ ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ 2

Βαρνάβαν,⁸ συμπαραλαβὼν⁹ καὶ Τίτον:¹⁰ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν,¹¹ 2

καὶ ἀνεθέμην¹² αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ’

ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹³ εἰς κενὸν¹⁴ τρέχω¹⁵ ἢ ἔδραμον.¹⁶ Ἄλλ’ 3

οὐδὲ Τίτος¹⁰ ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας¹⁷ ὄντας, ἡναγκάσθη¹⁸ περιτεμθῆναι:¹⁹ διὰ 4

δὲ τοὺς παρεισάκτους²⁰ ψευδαδέλφους,²¹ οἵτινες παρεισῆλθον²²

κατασκοπῆσαι²³ τὴν ἐλευθερίαν²⁴ ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα

ἡμᾶς καταδουλώσωνται:²⁵ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἵξαμεν²⁶ τῇ ὑποταγῇ,²⁷ 5

ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνη²⁸ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν 6

δοκούντων εἶναι τι – ὅποιοι²⁹ ποτε ἤσαν οὐδὲν μοι διαφέρει:³⁰ πρόσωπον

θεοῦ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει – ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκούντες οὐδὲν

προσανέθεντο:³¹ ἀλλὰ τοὐναντίον,³² ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ 7

εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας,³³ καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς – ὁ γὰρ 8

¹ κλίμα, τος, τό, region, territory. ² Συρία, ας, ἡ, Syria. ³ Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia. ⁴ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁵ πορθέω, destroy, lay waste. ⁶ ἔπειτα, then, after this. ⁷ δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ⁸ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ⁹ συμπαραλαμβάνω, take along with. ¹⁰ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹¹ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹² ἀνατίθηναι, set forth, declare. ¹³ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁴ κενός, empty, vain. ¹⁵ τρέχω, I run. ¹⁶ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁷ Ἕλληνας, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁸ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁹ περιτέμνω, circumcise, circumcise. ²⁰ παρεισάκτος, secretly brought in. ²¹ ψευδάδελφος, ου, ὁ, false brother. ²² παρεισέρχομαι, slip in, come in. ²³ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ²⁴ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²⁵ καταδουλόω, enslave. ²⁶ εἵκω, yield, give way. ²⁷ ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ²⁸ διαμένω, remain, continue. ²⁹ ὅποιος, what sort of, what kind of. ³⁰ διαφέρω, differ, carry through. ³¹ προσαντίθηναι, contribute, consult with. ³² τοὐναντίον, on the contrary. ³³ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin.

ἐνεργήσας¹ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν² τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν¹ καὶ ἐμοὶ
 εἰς τὰ ἔθνη – καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ ⁹
 Κηφᾶς³ καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι⁴ εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ
 Βαρνάβας⁵ κοινωνίας,⁶ ἵνα ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν
 περιτομήν: μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν,⁷ ὃ καὶ ἐσπούδασα⁸ ¹⁰
 αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,⁹ κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,¹⁰ ¹¹
 ὅτι κατεγνωσμένος¹¹ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ ¹²
 τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν:¹² ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστειλλεν¹³ καὶ ἀφώριζεν¹⁴
 ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ συνυπεκρίθησαν¹⁵ αὐτῷ ¹³
 καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας⁵ συναπήχθη¹⁶ αὐτῶν τῇ
 ὑποκρίσει.¹⁷ Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοδοῦσιν¹⁸ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ¹⁴
 τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος
 ὑπάρχων, ἐθνικῶς¹⁹ ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς,²⁰ τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις²¹
 Ἰουδαῖζειν;²² Ἡμεῖς φύσει²³ Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, ¹⁵
 εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως
 Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα

¹ ἐνεργέω, work, effect. ² ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ³ Κηφᾶς, ᾱ, ὁ, Cephas. ⁴ στῦλος, ου, ὁ, pillar. ⁵ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ⁶ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ⁷ μνημονεύω, remember, make mention of. ⁸ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁹ Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ¹⁰ ἀνθίστημι, resist, oppose. ¹¹ καταγινώσκω, condemn, blame. ¹² συνεσθίω, eat with. ¹³ ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ¹⁴ ἀφορίζω, separate, set apart. ¹⁵ συνυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with. ¹⁶ συναπάγω, lead away with, condescend to. ¹⁷ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ¹⁸ ὀρθοποδεῶ, walk straight, act rightly. ¹⁹ ἐθνικῶς, as a Gentile. ²⁰ Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner. ²¹ ἀναγκάζω, force, compel. ²² Ἰουδαῖζω, live in a Jewish fashion. ²³ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature.

δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι¹ οὐ
δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δέ, ζητοῦντες 17
δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα² χριστὸς
ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα,³ ταῦτα πάλιν 18
οἰκοδομῶ, παραβάτην⁴ ἑμαυτὸν συνίστημι.⁵ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ 19
ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι·⁶ ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, 20
ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ 21
ἀθετῶ⁷ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς
δωρεάν⁸ ἀπέθανεν.

ᾧ⁹ ἀνόητοι¹⁰ Γαλάται, ¹¹ τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν¹² τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, 3
οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη¹³ ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος
; Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν¹⁴ ἅφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα 2
ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς¹⁵ πίστεως; Οὕτως ἀνόητοι¹⁰ ἐστε; Ἐναρξάμενοι¹⁶ 3
πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε;¹⁷ Τοσαῦτα¹⁸ ἐπάθετε εἰκῇ;¹⁹ Εἴγε²⁰ καὶ 4
εἰκῇ.¹⁹ Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν²¹ ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν²² δυνάμεις ἐν 5
ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς¹⁵ πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ 6
ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα 7

¹ διότι, because, on this account. ² ἄρα, so? (introduces a question). ³ καταλύω, destroy, lodge. ⁴ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁵ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁶ συσταυρόω, crucify together with. ⁷ ἀθετέω, reject, annul. ⁸ δωρεάν, without cost, without cause. ⁹ ὦ, Oh! omega. ¹⁰ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹¹ Γαλάτης, ου, ὁ, Galatian. ¹² βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to. ¹³ προγράφω, write before, write previously. ¹⁴ μαθάνω, learn, ascertain. ¹⁵ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ¹⁶ ἐναρχομαι, begin. ¹⁷ ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁸ τοσοῦτος, so great, so much. ¹⁹ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ²⁰ εἴγε, if indeed, seeing that. ²¹ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ²² ἐνεργέω, work, effect.

ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα¹ δὲ ἡ γραφή ὅτι 8
 ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο² τῷ Ἀβραάμ ὅτι
 Ἐνευλογηθήσονται³ ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως 9
 εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, 10
 ὑπὸ κατάραν⁴ εἰσίν· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος⁵ πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει⁶
 ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.
 Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον·⁷ ὅτι Ὁ δίκαιος 11
 ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας 12
 αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν⁸ ἐκ τῆς 13
 κατάρας⁴ τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα·⁴ γέγραπται γάρ,
 Ἐπικατάρατος⁵ πᾶς ὁ κρεμᾶμενος⁹ ἐπὶ ξύλου·¹⁰ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ 14
 εὐλογία¹¹ τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
 τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως¹² ἀνθρώπου κεκυρωμένην¹³ 15
 διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ¹⁴ ἢ ἐπιδιατάσσεται.¹⁵ Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν 16
 αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν,
 ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὃς ἔστιν
 χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην¹⁶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς 17

¹ προοράω, see before, foresee. ² προευηγγελίζομαι, proclaim good news in advance. ³ ἐνευλογέω, bless. ⁴ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ⁵ ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ⁶ ἐμμένω, persevere, remain (in). ⁷ δῆλος, clear, evident. ⁸ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ⁹ κρεμάννυμι, hang, hang up. ¹⁰ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ¹¹ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹² ὅμως, yet, nevertheless. ¹³ κυρώω, confirm, ratify. ¹⁴ ἀθετέω, reject, annul. ¹⁵ ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision. ¹⁶ προκυρώω, ratify in advance, establish before.

χριστὸν ὁ μετὰ ἑτη τετρακόσια¹ καὶ τριάκοντα² γεγονώς νόμος οὐκ
 ἀκυροῖ,³ εἰς τὸ καταργῆσαι⁴ τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ 18
 κληρονομία,⁵ οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας: τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας
 κεχάρισται⁶ ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων⁷ χάριν⁸ 19
 προσετέθη,⁹ ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,¹⁰ διαταγείς¹¹ δι'
 ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου.¹² Ὁ δὲ μεσίτης¹² ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς 20
 ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ 21
 ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,¹³ ὄντως¹⁴ ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ
 δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν¹⁵ ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα 22
 ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἔλθειν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα,¹⁶ 23
 συγκεκλεισμένοι¹⁵ εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.¹⁷ Ὡστε ὁ 24
 νόμος παιδαγωγὸς¹⁸ ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
 δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν¹⁸ 25
 ἔσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστέ διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 26
 Ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε.¹⁹ Οὐκ ἔνι²⁰ 28
 Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἑλλήν,²¹ οὐκ ἔνι²⁰ δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος,²² οὐκ ἔνι²⁰
 ἄρσεν²³ καὶ θῆλυ:²⁴ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστέ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ 29

¹ τετρακόσιοι, four hundred, 400. ² τριάκοντα, thirty, 30. ³ ἀκυρόω, revoke, invalidate. ⁴ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁵ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁶ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁷ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁸ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ⁹ προστίθημι, add, add to. ¹⁰ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹¹ διατάσσω, command, give orders to. ¹² μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹³ ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹⁴ ὄντως, really, indeed. ¹⁵ συγκλείω, shut, enclose. ¹⁶ φρουρέω, guard, protect. ¹⁷ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁸ παιδαγωγός, οὔ, ὁ, tutor, guardian. ¹⁹ ἐνδύω, put on, clothe. ²⁰ ἔνι, there is in, is present. ²¹ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ²² ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ²³ ἄρσεν, male. ²⁴ θῆλυς, female, woman.

ὕμεις χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν
κληρονόμοι.¹

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος¹ νήπιός² ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει³ 4
δούλου, κύριος πάντων ὢν· ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους⁴ ἐστὶν καὶ οἰκονόμους, 2
ἄχρι τῆς προθεσμίας⁶ τοῦ πατρός. Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν νήπιοι,² 3
ὑπὸ τὰ στοιχεῖα⁷ τοῦ κόσμου ἤμεν δεδουλωμένοι·⁸ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ 4
πλήρωμα⁹ τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν¹⁰ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον
ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ,¹¹ ἵνα 5
τὴν υἰοθεσίαν¹² ἀπολάβωμεν.¹³ Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν¹⁰ ὁ θεὸς 6
τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ
πατήρ. Ὡστε οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος¹ 7
θεοῦ διὰ χριστοῦ.

Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε¹⁴ τοῖς μὴ φύσει¹⁵ οὕσιν 8
θεοῖς· νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς 9
ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενή¹⁶ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,⁷ οἷς πάλιν
ἄνωθεν¹⁷ δουλεύειν¹⁴ θέλετε· Ἡμέρας παρατηρεῖσθε,¹⁸ καὶ μῆνας,¹⁹ καὶ 10
καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς.²⁰ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως²¹ εἰκῇ²² κεκοπίακα²³ 11

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² νήπιος, infant, child. ³ διαφέρω, differ, carry through. ⁴ ἐπίτροπος, ου, ὁ, guardian, steward. ⁵ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ⁶ προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ⁷ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁸ δουλόω, enslave, bring under subjection. ⁹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁰ ἐξαποστέλλω, send forth. ¹¹ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹² υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹³ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹⁴ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁵ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁶ ἀσθενής, weak, infirm. ¹⁷ ἄνωθεν, from above, again. ¹⁸ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ¹⁹ μῆν, ὁ, month, certainly. ²⁰ ἐνιαυτός, οὔ, ὁ, year. ²¹ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ²² εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ²³ κοπιᾶω, toil, labor.

εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι¹ ὑμῶν. Οὐδέν με 12
 ἡδίκησατε·² οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν³ τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην 13
 ὑμῖν τὸ πρότερον.⁴ Καὶ τὸν πειρασμόν⁵ μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ 14
 ἐξουθενήσατε⁶ οὐδὲ ἐξεπτύσατε,⁷ ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς 15
 χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς⁸ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν 16
 ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες⁹ ἂν ἐδώκατέ μοι. 17
 Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων¹⁰ ὑμῖν; Ζηλοῦσιν¹¹ ὑμᾶς οὐ καλῶς, 18
 ἀλλὰ ἐκκλείσαι¹² ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.¹¹ Καλὸν δὲ τὸ 19
 ζηλοῦσθαι¹¹ ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι¹³ με πρὸς 20
 ὑμᾶς. Τεκνία¹⁴ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω,¹⁵ ἄχρι οὗ μορφωθῇ¹⁶ χριστὸς ἐν 19
 ὑμῖν, ἡθέλον δὲ παρεῖναι¹³ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι¹⁷ τὴν φωνήν 20
 μου, ὅτι ἀποροῦμαι¹⁸ ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; 21
 Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης,¹⁹
 καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.²⁰ Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης¹⁹ κατὰ σάρκα 23
 γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας²⁰ διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά ἐστιν 24

¹ δέομαι, ask, request. ² ἀδικέω, do wrong, harm. ³ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁴ πρότερον, formerly, before. ⁵ πειρασμός, οὐ, ὁ, temptation, trial. ⁶ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁷ ἐκπτύω, disdain, loathe. ⁸ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁹ ἐξορύσσω, dig out, dig through. ¹⁰ ἀληθεύω, speak the truth, say. ¹¹ ζηλόω, be zealous, am jealous. ¹² ἐκκλείω, shut out, exclude. ¹³ πάρεμι, be present, have arrived. ¹⁴ τεκνίον, ου, τό, little child. ¹⁵ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹⁶ μορφόω, form, shape. ¹⁷ ἀλλάσσω, change, alter. ¹⁸ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ¹⁹ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ²⁰ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation.

ἀλληγορούμενα:¹ αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθήκαι: μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ,
 εἰς δουλείαν² γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ.³ Τὸ γὰρ Ἄγαρ³ Σινᾶ ὄρος 25
 ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ,⁴ συστοιχεῖ⁵ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει⁶ δὲ
 μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω⁷ Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα⁸ ἐστὶν, ἣτις 26
 ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν: γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,⁹ στεῖρα,¹⁰ ἢ οὐ 27
 τίκτουσα:¹¹ ῥήξον¹² καὶ βόησον,¹³ ἢ οὐκ ὠδίνουσα:¹⁴ ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα
 τῆς ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ 28
 Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἄλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα 29
 γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως¹⁵ καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ 30
 γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην¹⁶ καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ
 κληρονομήσῃ¹⁷ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης¹⁶ μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.⁸ 31
 Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης¹⁶ τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.⁸

Τῇ ἐλευθερίᾳ¹⁸ οὗν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν,¹⁹ στήκετε,²⁰ καὶ μὴ 5
 πάλιν ζυγῷ²¹ δουλείας² ἐνέχεσθε.²²

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,²³ χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν 2
 ὠφελήσει.²⁴ Μαρτύρομαι²⁵ δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ,²³ 3
 ὅτι ὀφειλέτης²⁶ ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε²⁷ ἀπὸ τοῦ 4

¹ ἀλληγορέω, speak allegorically. ² δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ³ Ἄγαρ, ἡ, Hagar. ⁴ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ⁵ συστοιχέω, correspond to. ⁶ δουλεύω, serve, am a slave. ⁷ ἄνω, up, above. ⁸ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁹ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ¹⁰ στεῖρος, barren. ¹¹ τίκτω, give birth to, bear. ¹² ῥήγνυμι, break apart, throw down. ¹³ βοάω, cry aloud, shout. ¹⁴ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹⁵ οὕτως, thus, so. ¹⁶ παιδίσκη, ἡς, ἡ, maid, female servant. ¹⁷ κληρονομέω, inherit, obtain. ¹⁸ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹⁹ ἐλευθερόω, set free, exempt (from liability). ²⁰ στήκω, stand, stand fast. ²¹ ζυγός, οὐ, ὁ, yoke, heavy burden. ²² ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ²³ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ²⁴ ὠφελέω, profit, help. ²⁵ μαρτύρομαι, affirm, testify. ²⁶ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²⁷ καταργέω, make ineffective, abolish.

χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιώσθε: τῆς χάριτος ἐξεπέσατε.¹ Ἡμεῖς 5
 γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.² Ἐν γὰρ 6
 χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει,³ οὔτε ἀκροβυστία,⁴ ἀλλὰ πίστις
 δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.⁵ Ἐτρέχετε⁶ καλῶς: τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν⁷ τῇ 7
 ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ πεισμονή⁸ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. 8
 Μικρὰ ζύμη⁹ ὅλον τὸ φύραμα¹⁰ ζυμοῖ.¹¹ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, 10
 ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε:¹² ὁ δὲ ταρασσών¹³ ὑμᾶς βαστάσει¹⁴ τὸ κρίμα,
 ὅστις ἂν ᾔ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι 11
 διώκομαι; Ἄρα κατήργηται¹⁶ τὸ σκάνδαλον¹⁷ τοῦ σταυροῦ.¹⁸ Ὅφελον¹⁹ 12
 καὶ ἀποκόψονται²⁰ οἱ ἀναστατοῦντες²¹ ὑμᾶς.
 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ²² ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν²² 13
 εἰς ἀφορμὴν²³ τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε²⁴ ἀλλήλοις. Ὁ 14
 γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον²⁵
 σου ὡς ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε²⁶ καὶ κατεσθίετε,²⁷ βλέπετε μὴ 15
 ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.²⁸

¹ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ² ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ³ ἰσχύω, be strong, able. ⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁵ ἐνεργέω, work, effect. ⁶ τρέχω, run, exercise myself. ⁷ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁸ πεισμονή, ἡς, ἡ, persuasion, conviction. ⁹ ζύμη, ης, ἡ, leaven, ferment. ¹⁰ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹¹ ζυμώω, leaven, ferment. ¹² φρονέω, think, judge. ¹³ ταρασσω, trouble, agitate. ¹⁴ βαστάζω, bear, carry. ¹⁵ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁶ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁷ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁸ σταυρός, οὔ, ὁ, cross. ¹⁹ ὅφελον, would that (used to express a fruitless wish) ²⁰ ἀποκόπτω, cut off, smite. ²¹ ἀναστατόω, stir up, disturb. ²² ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²³ ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ²⁴ δουλεύω, serve, am a slave. ²⁵ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ²⁶ δάκνω, bite, backbite. ²⁷ κατεσθίω, eat up, devour. ²⁸ ἀναλίσκω, destroy, consume.

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.¹ 16

Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ² κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς
σαρκὸς: ταῦτα δὲ ἀντίκειται³ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἂν θέλητε, ταῦτα
ποιῇτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἔστε ὑπὸ νόμον. Φανερά⁴ δέ ἐστιν 18
τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστιν μοιχεία,⁵ πορνεία,⁶ ἀκαθαρσία,⁷
ἀσέλγεια,⁸ εἰδωλολατρεία,⁹ φαρμακεία,¹⁰ ἔχθραι,¹¹ ἔρεις,¹² ζῆλοι,¹³ θυμοί,¹⁴ 20
ἐριθείαι,¹⁵ διχοστασίαι,¹⁶ αἵρέσεις,¹⁷ φθόνοι,¹⁸ φόνοι,¹⁹ μέθαι,²⁰ κῶμοι,²¹ 21
καὶ τὰ ὅμοια τούτοις: ἃ προλέγω²² ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,²² ὅτι οἱ τὰ
τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.²³ Ὁ δὲ 22
καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,²⁴
χρηστότης,²⁵ ἀγαθωσύνη,²⁶ πίστις, πραότης,²⁷ ἐγκράτεια:²⁸ κατὰ τῶν 23
τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν 24
σὺν τοῖς παθήμασιν²⁹ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.³⁰ Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι,³¹ 25

ἀλλήλους προκαλούμενοι,³² ἀλλήλοις φθονοῦντες.³³

¹ τελέω, finish, fulfill. ² ἐπιθυμέω, desire, long for. ³ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose. ⁴ φανερός, manifest, apparent. ⁵ μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ⁶ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ⁷ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁸ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁹ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ¹⁰ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ¹¹ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹² ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹³ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁴ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹⁵ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹⁶ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹⁷ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ¹⁸ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹⁹ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ²⁰ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ²¹ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ²² προλέγω, say beforehand, forewarn. ²³ κληρονομέω, inherit, obtain. ²⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²⁵ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²⁶ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ²⁷ πραΰτης, mildness, gentleness. ²⁸ ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control. ²⁹ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ³⁰ στοιχέω, walk orderly, follow. ³¹ κενόδοξας, vainglorious. ³² προκαλέομαι, provoke, challenge. ³³ φθονέω, envy, be jealous.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ¹ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι,² ὑμεῖς οἱ **6**
 πνευματικοὶ³ καταρτίζετε⁴ τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,⁵
 σκοπῶν⁶ σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων τὰ βάρη⁷ βαστάζετε,⁸ **2**
 καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε⁹ τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις **3**
 εἶναι τι, μηδὲν ὦν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ:¹⁰ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω **4**
 ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα¹² ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν
 ἕτερον. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον¹³ βαστάσει.⁸ **5**

Κοινωνεῖτω¹⁴ δὲ ὁ κατηχούμενος¹⁵ τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι¹⁵ ἐν πᾶσιν **6**
 ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μνηστειρίζεται:¹⁶ ὁ γὰρ ἐὰν σπεῖρη **7**
 ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.¹⁷ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ **8**
 τῆς σαρκὸς θερίσει¹⁷ φθοράν:¹⁸ ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ
 πνεύματος θερίσει¹⁷ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ **9**
 ἐκκακῶμεν:¹⁹ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,¹⁷ μὴ ἐκλυόμενοι.²⁰ Ἄρα οὖν ὥς **10**
 καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα²¹ δὲ πρὸς
 τοὺς οἰκείους²² τῆς πίστεως.

¹ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ πνευματικός, spiritual. ⁴ καταρτίζω, mend, fit. ⁵ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁶ σκοπέω, look at, contemplate. ⁷ βάρος, ους, τό, burden, weight. ⁸ βαστάζω, bear, carry. ⁹ ἀναπληρόω, fill up, fulfill. ¹⁰ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ¹¹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹² καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ¹³ φορτίον, ου, τό, burden, load. ¹⁴ κοινωνέω, have a share of, share. ¹⁵ κατηγέω, teach by word of mouth. ¹⁶ μνηστειρίζω, turn up the nose at, mock. ¹⁷ θερίζω, reap, gather. ¹⁸ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ¹⁹ ἐκκακέω, am faint, am weary. ²⁰ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ²¹ μάλιστα, especially, most of all. ²² οἰκείος, ου, ὁ, household, members of the household.

Ἴδετε πηλικοί¹ ὑμῖν γράμμασιν² ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν 11
 εὐπροσωπήσαι³ ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν⁴ ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,⁵
 μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ⁶ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ 13
 περιτετμημένοι⁵ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς
 περιτέμνεσθαι,⁵ ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ⁷ σαρκὶ καυχήσωνται. Ἐμοὶ δὲ μὴ 14
 γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ⁶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 χριστοῦ: δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ 15
 χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει,⁸ οὔτε ἀκροβυστία,⁹ ἀλλὰ καινὴ
 κτίσις.¹⁰ Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι¹¹ τούτῳ στοιχήσουσιν,¹² εἰρήνην ἐπ' αὐτούς, 16
 καὶ ἔλεος,¹³ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους¹⁴ μοι μηδεὶς παρεχέτω:¹⁵ ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα¹⁶ τοῦ 17
 κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.¹⁷

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, 18
 ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ πηλίκος, how large, how great. ² γράμμα, τος, τό, letter, writings. ³ εὐπροσωπέω, make a good showing. ⁴ ἀναγκάζω, force, compel. ⁵ περιτέμνω, circumcise, circumcise. ⁶ σταυρός, οὗ, ὁ, cross. ⁷ ὑμέτερος, your. ⁸ ἰσχύω, be strong, able. ⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁰ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹¹ κανὼν, ὄνος, ὁ, rule, standard. ¹² στοιχέω, walk orderly, follow. ¹³ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹⁴ κόπος, ου, ὁ, labor, trouble. ¹⁵ παρέχω, offer, afford. ¹⁶ στίγμα, τος, τό, mark, brand. ¹⁷ βαστάζω, bear, carry.